

Strasbourg, 8.10.2024
COM(2024) 671 final

2024/0248 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

isikutunnistustel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste väljaandmise ja nende tehniliste standardite kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2024) 671 final} - {SWD(2024) 672 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/38/EÜ¹ on sätestatud liidu kodanike vaba liikumise ja elamise õigus, kasutades isikutunnistust või passi. Need reisidokumendid on Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) tehnilistel kirjeldustel põhinevad kõrge turvalisusega füüsilised dokumendid ning need on varustatud kontaktivaba andmekandja (kiibiga), mis sisaldab omaniku biograafilisi andmeid, näokujutist ja kahte sõrmejälge.

Alates 2016. aastast on ICAO tegelenud reisidokumentide digiteerimisega, et hõlbustada lennureise. ICAO töö tulemusena on välja töötatud digitaalse reisitunnistuse standard, mis kasutab reisidokumendi kiibile salvestatud isikuandmeid (v.a sõrmejäljed). Digitaalset reisitunnistust saab säilitada turvaliselt, näiteks mobiiltelefonis, kas ühekordseks või mitmeks kasutuseks. Kasutajad saavad jagada oma digitaalset reisitunnistust enne reisi asjaomaste sidusrühmadega, nagu piirivalveasutused ja vedajad, kasutades selleks liidest, näiteks mobiiltelefonirakendust. ICAO digitaalse reisitunnistuse tehnilise standardi esimene versioon² on juba valmis ja seda on katseprojektide käigus katsetatud³.

Seda tehnoloogia arengut reisidokumentide valdkonnas saaks rakendada, et hõlbustada vaba liikumise õiguse kasutamist, kasutades digitaalse reisitunnistuse loomiseks füüsilise dokumendi kontaktivaba kiibi andmeid⁴. Käesoleva ettepaneku kontekstis on „digitaalne reisitunnistus“ isikutunnistuse kiibile salvestatud teabel põhinev isiku identiteedi digitaalne esitus, mida on võimalik turvaliselt ja usaldusväärselt valideerida, kasutades isikutunnistuse välja andnud liikmesriigi asutuse avaliku võtme taristut. Selline digitaalne reisitunnistus peaks sisaldama samu isikuandmeid (sealhulgas omaniku näokujutist) nagu isikutunnistus, mille alusel see on loodud, välja arvatud omaniku sõrmejäljed.

Isikutunnistusel põhinevad digitaalsed reisitunnistused võivad muuta vaba liikumise õiguse kasutamise liidu kodanike jaoks lihtsamaks. Kuna liidu kodanikud võivad kasutada oma isikutunnistusi Schengeni ala välispiiride ületamiseks, võimaldaksid sellised digitaalsed reisitunnistused neil läbida piirikontrolli kiiremini ja sujuvamalt.

Seetõttu on käesolev algatus seotud ettepanekuga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse reisiandmete elektroonilise esitamise rakendus (ELi digitaalne

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

² Vt ICAO, [Guiding Core Principles for the Development of Digital Travel Credential \(DTC\)](#) ja [Digital Travel Credentials \(DTC\), Virtual Component Data Structure and PKI Mechanisms](#), tehniline raport, versioon 1.2, oktoober 2020.

³ Vt näiteks Raja Rajavartiolaitos, „Finland and Croatia are testing digital travel credentials in external border traffic in a DTC Pilot project“, 3.2.2023, kättesaadav veebiaadressil: https://raja.fi/-/suomi-ja-kroatia-kokeilevat-digitaalisen-matkustusasiakirjan-kaytoa-ulkorajaliikenteessa-dtc-pilottiprojektissa?languageId=en_US; Madalmaade valitsus, „Dutch participation in European DTC pilot“, 27.10.2023, kättesaadav veebiaadressil: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/02/23/dtc>.

⁴ Lisateave sisepiirikontrollita ala välispiiride ületamise kohta on esitatud dokumendis COM(2024) 670 final.

reisirakendus) ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/399 ja (EL) 2018/1726 ning nõukogu määrust (EÜ) nr 2252/2004 digitaalsete reisitunnistuste kasutamise osas⁵. Muu hulgas võetakse selle ettepanekuga kasutusele passil põhinev digitaalne reisitunnistus ja sätestatakse tehniline kirjeldus ELi digitaalse reisirakenduse jaoks; see on mobiiltelefonirakendus digitaalsete reisitunnistuste väljaandmiseks ja enne reisi eelkontrolliks esitamiseks. Mõlema ettepaneku vastuvõtmine samal ajal tagab isikutunnistuste ja passide arengu järjepidevuse, võttes arvesse, et mõlemat liiki reisidokumente saab kasutada vaba liikumise õiguse kasutamiseks. Selle tulemusena peaks isikutunnistust omavatel liidu kodanikel olema võimalik kasutada ELi digitaalset reisirakendust isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste loomiseks ja esitamiseks samamoodi nagu passi kasutades.

Kui digitaalsed reisitunnistused on kättesaadavad, võiks neid kasutada ka vaba liikumise muude aspektide hõlbustamiseks, näiteks riigi ametiasutustes registreerimine teises liikmesriigis elama asudes, ning ka see võib vähendada halduskoormust. Hilisemas etapis võib olla võimalik kasutada vaba liikumise õigust ka üksnes digitaalse reisitunnistuse alusel, st ilma füüsilise isikutunnistuse või passita. Lõpuks võib autentne digitaalne reisitunnistus hõlbustada juurdepääsu e-identimise süsteemidele ja teenustele, mis nõuavad usaldusväärset identimist. See võib lihtsustada liidu kodanike igapäevaelu, sealhulgas nende kodanike elu, kes elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole.

Ettevõtjad ja riikide valitsused on juba alustanud võimaluste uurimist, kuidas kasutada digitaalset reisieavet, et muuta reisimine sujuvamaks ja kliendikeskemaks protsessiks. Komisjon leiab, et liidu tasandil tuleks kehtestada digitaalsete reisitunnistuste ühtne standard, nagu on teatatud komisjoni 2023. aasta tööprogrammis,⁶ sest see: i) väldiks killustumist; ii) tagaks liidu väärtuste järgimise ning iii) tagaks, et kõik liidu kodanikud saavad kasu digitaalsetest reisitunnistustest. See võimaldaks liidul kujundada edusamme üleilmsete standardite vallas ning edendada nii oma majandushuve kui ka tehnoloogilist strateegilist autonoomiat.

Eespool toodud silmas pidades on käesoleva algatuse eesmärk luua liikmesriikide väljaantud isikutunnistustel põhinev digitaalne reisitunnistus, mida liidu kodanikud saavad kasutada oma vaba liikumise õiguse kasutamisel.

Ülemaailmse koostalitlusvõime saavutamiseks peaksid isikutunnistustel põhinevate ELi digitaalsete reisitunnistuste tehnilised kirjeldused põhinema ICAO digitaalse reisitunnistuse standardil. Tagamaks, et kõigil isikutunnistust omavatel liidu kodanikel on võimalik saada digitaalne reisitunnistus, peaksid kõik isikutunnistusi välja andvad liikmesriigid neid oma kodanikele pakkuma. Samal ajal ei peaks liidu kodanikel olema kohustust omada digitaalset reisitunnistust, kui nad soovivad kasutada vaba liikumise õigust üksnes oma füüsilise isikutunnistuse või passi abil.

Et edendada digitaalsete reisitunnistuste kasutuselevõttu, peaks liidu kodanikel olema võimalus saada isikutunnistusel põhinev digitaalne reisitunnistus, kui nad saavad uue füüsilise isikutunnistuse. Lisaks peaks neil olema võimalik saada digitaalne reisitunnistus, kasutades juba olemasolevat ja kehtivat isikutunnistust, sealhulgas luues selle mobiiltelefonirakenduste kaudu. Samuti peaks liidu kodanikel olema võimalik salvestada digitaalne reisitunnistus oma Euroopa digiidentiteedikukrusse⁷.

⁵ COM(2024) 670 final.

⁶ COM(2022) 548 final.

⁷ Sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määruses (EL) 2024/1183, millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega (ELT L 2024/1183, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1183/oj>).

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Selle algatuse kohaselt peavad liikmesriikide väljaantud isikutunnistused vastama standardile, mis tagab, et need isikutunnistused saavad olla aluseks digitaalsete reisitunnistuste loomisel. Sel põhjusel tugineb käesolev algatus isikutunnistusi käsitlevatele asjakohastele liidu tasandi normidele, mis on praegu sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/1157,⁸ ning on nendega kooskõlas. Pärast seda, kui Euroopa Kohus tunnistas kohtuasjas *Landeshauptstadt Wiesbaden*⁹ kehtetuks määruse (EL) 2019/1157, võttis komisjon 23. juulil 2024 vastu ettepaneku¹⁰ algatada menetlus uue isikutunnistuse standardeid käsitleva määruse vastuvõtmiseks.

Käesoleva algatusega ei muudeta direktiivis 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil) sätestatud sisulisi tingimusi. Samal ajal soovitakse liidu kodanikele nende isikutunnistusel põhineva digitaalse reisitunnistuse andmise kaudu käesoleva algatusega lihtsustada selle õiguse kasutamist täielikus kooskõlas direktiiviga 2004/38/EÜ.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

See algatus ja digitaalsete reisitunnistuste rakendamine liidus üldisemalt on tihedalt seotud Euroopa digiidentiteedi ja Euroopa digiidentiteedikukru loomisel toimuva arenguga. Euroopa digiidentiteedikukrusse peaks olema võimalik salvestada koos digitaalse juhiloa, arstireseptide ja muude dokumentidega ka digitaalne reisitunnistus.

See algatus on seotud ka komisjoni 2020. aasta strateegiaga „Digitaalne Euroopa“, mille eesmärk on toetada sellise tehnoloogia kasutuselevõttu, mis muudab oluliselt inimeste igapäevaelu. Algatusega toetatakse ka Euroopa digikümnendi digikompassi, millest osa edendab avalike teenuste digitaliseerimist. Digikompassi erieesmärk on, et kõigil liidu kodanikel oleks 2030. aasta lõpuks juurdepääs e-identimisele¹¹. Euroopa deklaratsioonis digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks¹² kohustusid komisjon ja kaasseadusandjad tagama, et liidus elavatele inimestele pakutakse võimalust kasutada juurdepääsetavat, vabatahtlikku, turvalist ja usaldusväärset digiidentiteeti. Üldisemalt aitab ettepanek laiendada digitehnoloogia kasutamist.

Algatus vastab ka üleilmsele digiülemineku suundumusele ning reisijate ootustele üha kiiremate ja sujuvamate reisiformaalsuste järele.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

ELi toimimise lepingu artikli 77 lõige 3 annab liidule pädevuse võtta vastu sätteid passide, isikutunnistuste, elamislubade või muude selliste dokumentide kohta, et oleks lihtsam

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1157 liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta (ELT L 188, 12.7.2019, lk 67, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1157/oj>).

⁹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251.

¹⁰ COM(2024) 316 final.

¹¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_et

¹² ELT C 23, 23.1.2023, lk 1.

kasutada ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktiga a tagatud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil¹³.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on hõlbustada liidu kodanike vaba liikumise õiguse kasutamist turvalises keskkonnas, andes neile autentseid digitaalseid reisitunnistused, mis põhinevad neile liikmesriikide poolt välja antud isikutunnistustel. Käesolev ettepanek on seega lahutamatult seotud füüsilisi isikutunnistusi käsitlevate õigusnormidega. Seega on käesoleval ettepanekul sama õiguslik alus kui komisjoni ettepanekul nõukogu määruse kohta, mis käsitleb liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamist¹⁴.

ELi toimimise lepingu artikli 77 lõikega 3 on ette nähtud seadusandlik erimenetlus. Kui nõukogu võtab vastu meetmeid ELi toimimise lepingu artikli 77 lõike 3 alusel, siis peab ta tegema otsuse ühehäälselt pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kehtiv liidu õigusraamistik ei võimalda kasutada vaba liikumise õiguse kasutamise kontekstis digilahendusi. Probleemi olemuse ja koostalitlusvõime tagamise vajaduse tõttu ei saa liikmesriigid ise kehtestada isikutunnistustel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste jaoks kogu liitu hõlmavat ühtset vormi ning seetõttu ei saa nad hõlbustada vaba liikumise õiguse kasutamist selliste digitaalsete reisitunnistuste alusel. Riiklike lahenduste puhul tekiks oht, et neid ei aktsepteerita teistes liikmesriikides, ning tekiks küsimusi nende vastavuse kohta liidu õigusele, kui neid kasutatakse vaba liikumise kontekstis.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on hõlbustada vaba liikumise õiguse kasutamist, andes liidu kodanikele võimaluse saada ja kasutada oma riiklikel isikutunnistustel põhinevaid digitaalseid reisitunnistusi. Ulatus ja eeldatava mõju tõttu on eesmärged võimalik tõhusalt ja tulemuslikult saavutada ainult liidu tasandil.

Samal ajal ei nõuta käesoleva ettepanekuga liikmesriikidelt isikutunnistuste kasutuselevõttu, kui neid ei ole siseriikliku õigusega ette nähtud.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek ei lähe kaugemale selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust, kuna sellega ei muudeta põhjalikult õigusnorme ja sätteid, mis on sätestatud direktiivis 2004/38/EÜ ega komisjoni ettepanekus võtta vastu nõukogu määrus liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta¹⁵.

Lisaks jääks otsus selle kohta, kas võtta endale digitaalne reisitunnistus või mitte, liidu kodanike endi teha. Neile, kes otsustavad seda mitte võtta, jääks siiski alles vaba liikumise õigus, kasutades ainult füüsilist passi või isikutunnistust. Siiski ei pruugi nad saada kasu mõningatest lihtsustustest, mis on kättesaadavad liidu kodanikele, kellel on ka digitaalne reisitunnistus.

Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhindangus¹⁶ on esitatud lisaselgitused eri poliitikavalikute proportsionaalsuse kohta, sealhulgas nende kohta, mida ei eelistatud.

¹³ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punkt 54.

¹⁴ COM(2024) 316 final.

¹⁵ COM(2024) 316 final.

¹⁶ SWD(2024) 671 final.

- **Vahendi valik**

Määrus on ainus õigusakt, mis tagab ELi õiguse otsese, kohese ja ühtse rakendamise kõikides liikmesriikides.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulterimine sidusrühmadega**

Käesoleva algatuse ja sellele lisatud ettepaneku¹⁷ ettevalmistamisel konsulteeriti mitmesuguste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide ametiasutuste, liidu ametite, tööstusharu, üldsuse ja rahvusvahelise reisimisega seotud rahvusvaheliste organisatsioonidega. Mõjuhindangu raames korraldati avalik konsultatsioon¹⁸. Korraldati ka Eurobaromeetri eriuuring, et saada lisateavet selle kohta, mida arvavad liidu kodanikud digitaalsete reisitunnistuste kasutamisest piiriüleseks reisimiseks¹⁹. Enamik sidusrühmi, kellega konsulteeriti, avaldas algatusele laialdast toetust, rõhutades nii riikide ametiasutuste kui ka reisijate jaoks eeldatavat kasu ja mugavust, mis tuleneks sellest, kui reisijatel võimaldataks kasutada digitaalseid reisitunnistusi.

Komisjon on käesoleva algatuse ettevalmistamisel võtnud arvesse nende konsultatsioonide käigus saadud tagasisidet. Näiteks nähakse algatusega ette, et digitaalsete reisitunnistuste kasutamine peab olema vabatahtlik (mitte reisijatele kohustuslik) ja tehakse ettepanek kehtestada ühtne tehniline standard kõigi liidu digitaalsete reisitunnistuste jaoks.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Mõjuhindangu ettevalmistamiseks tellis komisjon välisuuringu reisidokumentide digitaliseerimist ja reisimise hõlbustamist käsitleva liidu algatuse kohta, et töötada välja võimalused ja hinnata nende võimalikku mõju. Uuringu käigus koguti strateegiliste vestluste, sihipäraste konsultatsioonide, põhjalike intervjuude ja avaliku konsultatsiooni kaudu sidusrühmade seisukohti ja ekspertideadmisi.

Kolm liikmesriiki (Soome, Horvaatia ja Madalmaad) viivad ellu ka liidu rahastatavaid katseprojekte, et katsetada digitaalseid reisitunnistusi piiriüleseks reisimiseks. Nende katseprojektide käigus seni saadud kogemusi ja tulemusi võeti arvesse ja kajastati mõjuhindangus ja käesolevas ettepanekus.

- **Mõjuhindang**

Käesoleva algatuse ja sellele lisatud ettepaneku²⁰ ettevalmistamise käigus koostas komisjon ka mõjuhindangu²¹. Mõjuhindangus hinnati kolme poliitikavarianti, millest igaüks sisaldas seadusandlikke meetmeid, kuna need eeldasid reisidokumente ja piirikontrolli käsitlevate liidu õigusaktide muutmist või täiendamist. See välistas algusest peale nn pehme õiguse lähenemisviisi.

Kõik poliitikavalikud sisaldasid mõningaid ühiseid elemente, nimelt: i) ülemineku periood; ii) Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni olemasoleva tehnilise standardi kasutamine; iii) digitaalsete reisitunnistuste vabatahtlik kasutamine reisijate poolt (nagu

¹⁷ COM(2024) 670 final.

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13514-Travel-digitalising-travel-documents-to-make-travelling-easier/public-consultation_et

¹⁹ [Eurobaromeetri eriaruanne 536](#) reisidokumentide digitaliseerimise ja reisimise hõlbustamise kohta.

²⁰ COM(2024) 670 final.

²¹ SWD(2024) 671 final.

kinnitas avalik konsultatsioon) ning iv) keskne liidu tehniline lahendus digitaalsete reisitunnistuste loomiseks ja esitamiseks.

Peamine erinevus nende kolme poliitikavaliku vahel on liikmesriikide paindlikkuse tase järgmistes valdkondades: i) inimeste võimalus saada digitaalne reisitunnistus (kuna mõned liikmesriigid on sõnaselgelt keelanud juurdepääsu reisidokumentide kiibile salvestatud andmetele) ning ii) digitaalsete reisitunnistuste kasutamine piiriülese reisimise kontekstis.

Allpool esitatud kokkuvõtte hõlmab ainult neid aspekte, mis on käesoleva ettepaneku seisukohast olulised.

1. poliitikavariandiga võimaldati liikmesriikidel teha digitaalsed reisitunnistused reisijatele kättesaadavaks.

2. poliitikavariandiga pandi liikmesriikidele kohustus teha digitaalsed reisitunnistused reisijatele kättesaadavaks.

3. poliitikavariandiga pandi liikmesriikidele kohustus teha digitaalsed reisitunnistused reisijatele kättesaadavaks ja nähti ette ühtlustatud lähenemisviis nende kasutamisele kõigis liikmesriikides.

Mõjuhindangu järelduste põhjal eelistati 3. poliitikavarianti koos asjakohase üleminekuperioodiga. 3. poliitikavariandi puhul pakuksid kõik liikmesriigid digitaalseid reisitunnistusi, mis põhinevad juba välja antud reisidokumentidel. Liidu kodanikud saaksid kasutada oma digitaalseid reisitunnistusi: i) liikmesriikides, kes otsustavad kasutada digitaalseid reisitunnistusi üleminekuperioodil ning ii) kõigis asjaomastes liikmesriikides pärast üleminekuperioodi ja siis, kui kogu liitu hõlmav ühine tehniline lahendus on valmis.

Üldiselt on eelistatud poliitikavariandil kõige positiivsem mõju järgmiste eesmärkide saavutamisele: i) võimaldada vaba liikumise õiguse sujuvat ja lihtsamat kasutamist ning ii) järgida rangeid turvastandardeid. See mõju tuleneb peamiselt liikmesriikide kahekordsest kohustusest lubada üksikisikutel digitaalseid reisitunnistusi saada ja neid ka tegelikult reisimiseks kasutada. Selle kahekordse kohustuse täitmine toob eeldatavasti kaasa selle, et digitaalseid reisitunnistusi võetakse kasutusele kõigi poliitikavariantide hulgas enim. Eelistatud poliitikavariant annaks igale liidu kodanikule, kellel on nõuetele vastav isikutunnistus, võimaluse saada kõige tõhusamal viisil digitaalne reisitunnistus.

Isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste standardimine tooks samuti täiendavat kasu, näiteks suurendaks tõhusust veoettevõtjate (lennuettevõtjad, reisilaeva-, raudteeettevõtjad jne) jaoks, kes võivad vabatahtlikult otsustada integreerida need digitaalsed reisitunnistused oma töövoogudesse. Digitaalsete reisitunnistuste lisamine Euroopa digiidentiteedikukrusse võimaldaks liidu kodanikel neid rohkem kasutada.

Eelistatud variandiga pannakse liikmesriikidele digitaalsete reisitunnistuste väljaandmisest tulenev piiratud koormus, mida tasakaalustab meetmete oodatav positiivne mõju. Lõplik kasu sõltub digitaalsete reisitunnistuste kasutuselevõtust. Lisateave eelistatud poliitikavariandi kulude, tulude ja stsenaariumipõhiste hindamiste kohta on esitatud mõjuhindangus.

Algatusel ei ole eeldatavasti olulist keskkonnamõju, eelkõige arvestades, et see ei avalda eeldatavasti mõju reise hulgale.

Õiguskontrollikomitee esitas 15. detsembril 2023 mõjuhinnangu kohta positiivse arvamuse,²² milles ta soovitas mõjuhinnangus paremini eristada konkurentsivõimega seotud kasu ning hinnata paremini eri variantide kulusid ja tulusid.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesoleva ettepaneku ettevalmistamisel ei leitud, et see avaldaks konkreetset mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

Kuna käesoleva ettepanekuga luuakse isikutunnistusel põhinev digitaalne reisitunnistus, on see täielikult kooskõlas põhimõttega „vaikimisi digitaalne“.

- **Põhiõigused**

Käesoleval ettepanekul on positiivne mõju Euroopa Liidu põhiõiguste harta (harta) artikli 45 kohasele liidu kodanike põhiõigusele vabalt liikuda ja elukohta valida, kuna sellega kehtestatakse isikutunnistusel põhinev digitaalne reisitunnistus, eesmärgiga lihtsustada kõnealuse õiguse kasutamist.

Käesolev ettepanek toob kaasa isikuandmete (sealhulgas biomeetriliste andmete, nimelt digitaalse reisitunnistuse omaniku näokujutise) töötlemise. Kohustus lisada isikutunnistuse alusel välja antavale digitaalsele reisitunnistusele näokujutis piirab nii õigust eraelu puutumatusse kui ka õigust isikuandmete kaitsele²³. Nende õiguste piirangud tuleb sätestada õigusaktiga ja nende puhul tuleb austada kõnealuste õiguste olemust. Lisaks sellele võib proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt kõnealuseid piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi²⁴.

Sellega seoses nähakse ettepanekuga ette, et kohaldatakse kohaldatavaid liidu õigusakte,²⁵ eelkõige sätteid, mis käsitlevad isikuandmete kaitset seoses füüsiliste isikutunnistustega²⁶. Piirangud ning nende kohaldamise tingimused ja ulatus sätestatakse seega liidu õigusaktides, eelkõige käesolevas ettepanekus, samuti isikutunnistusi käsitleva määruse ettepanekus²⁷. Kohustus lisada omaniku näokujutis ei kahjusta harta artiklitest 7 ja 8 tulenevate põhiõiguste olemust, kuna näokujutise abil edasi antav teave ei võimalda iseenesest saada ülevaadet andmesubjektide era- ja perekonnaelust²⁸.

Näokujutise lisamine digitaalsele reisitunnistusele on mõeldud selleks, et selle loa omanik oleks usaldusväärset tuvastatav, kui tema nägu võrreldakse digitaalsel reisitunnistusel

²² SEC(2024) 670.

²³ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punktid 73 ja 74.

²⁴ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punkt 76.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj>).

²⁶ COM(2024) 316 final.

²⁷ COM(2024) 316 final.

²⁸ Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punktid 80 ja 81.

esitatud näokujutisega. See võimaldab võidelda dokumendipettuse vastu, mis on liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuv eesmärk, nagu on kinnitanud ka Euroopa Kohus²⁹.

Näokujutise lisamine digitaalsele reisitunnistusele on sobiv dokumendipettuse vastu võitlemise üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks, kuna see on vahend digitaalse reisitunnistuse omaniku isikusamasuse usaldusväärseks kontrollimiseks ja seeläbi pettuseohu vähendamiseks.

Seda ei sea kahtluse alla asjaolu, et erinevalt füüsilistest isikutunnistustest ei sisalda digitaalsed reisitunnistused omaniku sõrmejälgi, sest digitaalseid reisitunnistusi kasutatakse koos füüsilise dokumendiga, mitte nende asemel. Kui pädevatel asutustel on kahtlusi digitaalse reisitunnistuse ehtsuses või selle omaniku isikusamasuses, on neil võimalus kasutada isikutunnistuse kiibile salvestatud sõrmejälgi. Praegu puuduvad standardid sõrmejälgede lisamiseks digitaalsele reisitunnistusele ning sõrmejälgede krüptograafilise kaitse tõttu ei ole neid mingil juhul võimalik võtta isikutunnistuse kiibilt.

Näokujutise lisamine on vajalik ka taotletava üldise huvi eesmärgi saavutamiseks. Ilma selle lisamiseta sisaldaks digitaalne reisitunnistus ainult selle omaniku biograafilisi andmeid (nt nimi, sünniaeg jne), mis ei ole usaldusväärne ja tõhus identifitseerimisvahend.

Lisaks ei sisalda sellel ettepanekul põhinevad digitaalsed reisitunnistused isikuandmeid, mis ei sisaldu juba isikutunnistuse kiibil, mille alusel see välja antakse. Tegelikult sisaldavad need vähem isikuandmeid, kuna digitaalne reisitunnistus ei sisalda omaniku sõrmejälgi.

Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud kohtuotsuses *Landeshauptstadt Wiesbaden* füüsiliste isikutunnistuste kohta,³⁰ ei ole selliste biomeetriliste andmete lisamisest tulenevad piirangud asjaomaste andmete laadi, töötlemistoimingute laadi ja nende tegemise viisi ning ette nähtud tagatise arvestades ebaproportsionaalsed võrreldes taotletava eesmärgi olulisusega. Seega tuleb asuda seisukohale, et selline meede põhineb ühelt poolt kõnealuste eesmärkide ning teiselt poolt asjaomaste põhiõiguste tasakaalustatud kaalumisel. Sellest tulenevalt ei riku harta artiklitega 7 ja 8 tagatud õiguste teostamise piirangud proportsionaalsuse põhimõtet.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta Euroopa Liidu eelarvet.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Viie aasta jooksul pärast seda, kui ELi digitaalset reisirakendust kasutades on loodud esimesed digitaalsed reisitunnistused, hindab komisjon ettepaneku tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja liidu lisaväärtust. See tagab piisavate andmete kättesaadavuse määruse kõigi aspektide kohta. Selle hindamise võiks läbi viia koos lisatud ettepanekus³¹ ette nähtud hindamisega.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Artiklis 1 selgitatakse määruse reguleerimiseset.

²⁹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punkt 87 ja tsiteeritud kohtupraktika.

³⁰ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2024, *Landeshauptstadt Wiesbaden*, C-61/22, ECLI:EU:C:2024:251, punktid 106–125.

³¹ COM(2024) 670 final.

Artikkel 2 sisaldab materiaalõiguse norme selliste digitaalsete reisitunnistuste loomise kohta, mis põhinevad isikutunnistustel, mille liikmesriigid on välja andnud oma kodanikele vastavalt direktiivi 2004/38/EÜ artikli 4 lõikele 3 vormingus, mis vastab kavandatud määrusele füüsiliste isikutunnistuste kohta³².

Uue isikutunnistuse väljaandmisel peaksid liikmesriigid andma taotlejatele nende taotluse korral vastava digitaalse reisitunnistuse. Nõuetele vastava isikutunnistuse omanikel peaks samuti olema võimalik taotleda hilisemas etapis vastavat digitaalset reisitunnistust liikmesriigilt, kes on isikutunnistuse välja andnud.

Lisaks peaks isikutunnistuse omanikel olema võimalik luua isikutunnistusel põhinev digitaalne reisitunnistus. Omanikel peaks olema võimalik saada digitaalne reisitunnistus asjaomasele isikule kättesaadavate kaugsidevahendite abil, näiteks kasutades mobiiltelefoni, mis on võimeline lugema isikutunnistuse kontaktivaba kiipi, koos mobiilirakendusega.

Enne digitaalse reisitunnistuse loomist peaksid liikmesriigid kehtestama süsteemi isikutunnistuse kiibi autentsuse ja tervikluse kinnitamiseks ning digitaalse reisitunnistuse loomist sooviva isiku näokujutise võrdlemiseks kiibile salvestatud näokujutisega. Selle eesmärk on tagada, et digitaalse reisitunnistuse loob isik, kellele isikutunnistus välja anti.

Digitaalse reisitunnistuse loomiseks peaks isikutunnistuse omanikel olema võimalik kasutada ELi digitaalset reisirakendust, mille sätted on esitatud lisatud ettepanekus³³. See rakendus toetab isikutunnistustel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste loomist, kuna need kasutavad samu tehnilisi standardeid nagu passidel põhinevad digitaalsed reisitunnistused.

Digitaalne reisitunnistus peaks sisaldama samu isikuandmeid (sealhulgas omaniku näokujutist) nagu isikutunnistus, mille alusel see on loodud, välja arvatud omaniku sõrmejäljed, mida ei tule lisada.

Digitaalse reisitunnistuse omanikel peaks olema võimalik salvestada see Euroopa digiidentiteedikukrusse.

Lisaks antakse selle artikliga komisjonile õigus määrata rakendusaktiga kindlaks hilisem kuupäev, millest alates peavad liikmesriigid võimaldama luua digitaalseid reisitunnistusi, kasutades ELi digitaalset reisirakendust. Selle eesmärk on tagada, et õiguslikku nõuet, mille kohaselt peab olema võimalik kasutada digitaalse reisitunnistuse loomiseks ELi digitaalset reisirakendust, kohaldatakse alles siis, kui see rakendus on kasutusele võetud.

Artiklis 3 sätestatakse liikmesriikide kohustus määrata määruse rakendamise jaoks kontaktpunktid. Need võivad olla samad, mis on määratud füüsiliste isikutunnistuste määruse ettepaneku rakendamiseks³⁴.

Artiklis 4 on sätestatud, et lisaks üldiselt kohaldatavale liidu andmekaitse õigusraamistikule kohaldatakse kõnealuse määruse kohase isikuandmete töötlemise suhtes isikutunnistusi käsitleva määruse ettepaneku³⁵ konkreetset andmekaitseraamistikku. Eraldi andmekaitseraamistik ei ole vajalik, arvestades, et käesoleva määrusega kehtestatud digitaalsed reisitunnistused sisaldavad samu isikuandmeid kui füüsilised isikutunnistused, välja arvatud omaniku sõrmejäljed, ning need on ette nähtud kasutamiseks samadel eesmärkidel.

³² COM(2024) 316 final.

³³ COM(2024) 670 final.

³⁴ COM(2024) 316 final.

³⁵ COM(2024) 316 final.

Artikliga 5 antakse komisjonile õigus võtta vastu vajalikud tehnilised kirjeldused, menetlused ja nõuded isikutunnistuste alusel välja antud digitaalsete reisitunnistuste kohta, sealhulgas seoses järgmiste punktidega: i) andmeskeem ja vorming; ii) väljaandmise ja avalikustamise protsess; iii) kehtivus; iv) usaldusmudel; v) autentimine ja valideerimine ning vi) kehtetuks tunnistamine.

Need tehnilised kirjeldused peaksid võimalikult suures ulatuses põhinema ICAO tasandil kokku lepitud asjakohastel rahvusvahelistel standarditel ja tavadel, et tagada nii ühtne lähenemisviis rahvusvahelisel tasandil kui ka digitaalsete reisitunnistuste ülemaailmne koostalitlusvõime.

Tehniliste kirjelduste eesmärk on ka tagada, et digitaalse reisitunnistuse saab salvestada Euroopa digiidentiteedikukrusse.

Artiklis 6 on sätted komitee kohta, mille ülesandeks on komisjoni määruse rakendamisel abistada.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1683/95³⁶ artikliga 6 loodud ühtse viisavormi komitee³⁷ määratakse vastutavaks komiteeks, kuna see vastutab ka komisjoni abistamise eest seoses füüsiliste isikutunnistuste määruse ettepanekuga³⁸.

Artiklis 7 on sätestatud, et komisjon hindab määrust ja esitab selle kohta aruande viie aasta jooksul pärast kuupäeva, millest alates peavad liikmesriigid võimaldama luua digitaalseid reisitunnistusi ELi digitaalse reisirakenduse abil, nagu on sätestatud artikli 2 kohaselt vastuvõetavas rakendusaktis. Hindamine viiakse läbi kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega³⁹ ning 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁴⁰ punktidega 22 ja 23. Sellise aruande esitamiseks vajab komisjon teavet liikmesriikidelt ja asjaomastelt liidu ametitelt.

Artiklis 8 nähakse ette määruse jõustumist ja kohaldamist reguleerivad normid. Selles on sätestatud, et liikmesriigid peavad alustama isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste väljaandmist muul viisil kui ELi digitaalse reisirakenduse abil 12 kuud pärast artiklis 5 osutatud vajalike tehniliste kirjelduste vastuvõtmist. Isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste loomine ELi digitaalse reisirakenduse abil saab võimalikuks hilisemas etapis ja alles pärast seda, kui komisjon on vastu võtnud artiklis 2 osutatud rakendusakti.

³⁶ Nõukogu 29. mai 1995. aasta määrus (EÜ) nr 1683/95 ühtse viisavormi kohta (EÜT L 164, 14.7.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/1683/oj>).

³⁷ <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C20800/consult?lang=et>
³⁸ COM(2024) 316 final.

³⁹ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

⁴⁰ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinsttit/2016/512/oj?locale=et).

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

isikutunnistustel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste väljaandmise ja nende tehniliste standardite kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust¹,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/38/EÜ² on sätestatud, et füüsiline isikutunnistus ja pass on dokumendid, mis võimaldavad liidu kodanikel kasutada oma vaba liikumise ja elamise õigust.
- (2) Selleks et suurendada liikmesriikide poolt oma kodanikele välja antud isikutunnistuste ning liikmesriikide poolt liidu kodanikele ja nende pereliikmetele välja antud elamislubade usaldusväärsust ja tunnustamist ning seega hõlbustada vaba liikumise õiguse kasutamist, tugevdatakse nõukogu määrusega (EL) XXXX/XXXX³ [COM(2024) 316 final] kõnealuste isikutunnistuste ja elamislubade suhtes kohaldatavaid turvastandardeid. Kõnealuses määruses on sätestatud isikutunnistuste turvastandardid, vormid ja tehnilised kirjeldused, millele sellised füüsilised dokumendid peavad vastama.
- (3) Et hõlbustada vaba liikumise ja elamise õiguse kasutamist, tuleks liidu tasandil kehtestada õigusnormid, et luua isikutunnistusel põhinev digitaalne reisitunnistus, st isiku identiteedi digitaalne esitus, mis põhineb isikutunnistuse andmekandjale salvestatud teabel ja mida saab valideerida isikutunnistuse välja andnud asutuse avaliku võtme taristu abil. Selle eesmärk on ka vältida vastuoluliste standardite

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnustatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

³ Nõukogu [...] määrus (EL) XXXX/XXXX liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta (ELT L [...], [...], lk [...], ELI: [...]).

tekkimist liidus ning tagada, et kõik isikutunnistust omavad liidu kodanikud saavad soovi korral taotleda digitaalse reisitunnistuse.

- (4) Kui vaba liikumise õiguse kasutamine hõlmab reisimist teise liikmesriiki, võib isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste kasutamine kiirendada kohaldatavaid kontrole. Sellest tulenevalt peaks liidu kodanikel olema õigus saada ja kasutada nende isikutunnistusel põhinevaid digitaalseid reisitunnistusi. Samal ajal ei tohiks neil olla kohustust omada digitaalset reisitunnistust või seda pärast kättesaamist kasutada.
- (5) Et liidu kodanikel oleks lihtsam saada digitaalne reisitunnistus, peaksid liikmesriigid isikutunnistuse välja andmisel ja taotleja taotluse korral andma liidu kodanikele ka vastava digitaalse reisitunnistuse, mis põhineb liidu ühtlustatud tehnilistel kirjeldustel.
- (6) Võttes arvesse, et liidu kodanik ei pruugi olla otsustanud saada koos isikutunnistusega ka digitaalset reisitunnistust, peaksid liikmesriigid andma määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] nõuetele vastavas vormingus välja antud isikutunnistuste omanikele võimaluse luua vastav digitaalne reisitunnistus hiljem, sealhulgas kaugsidevahendite abil, kasutades näiteks mobiiltelefoni, mis on võimeline lugema isikutunnistuse andmekandjat, ja mobiilirakendust.
- (7) Kui digitaalne reisitunnistus luuakse kaugsidevahendite abil, peaksid liikmesriigid vajaliku tarkvaralahenduse konfigureerimise kaudu tagama, et füüsilise isikutunnistuse andmekandja autentsust ja terviklust kontrollitakse ning digitaalse reisitunnistuse loomist sooviva isiku näokujutist võrreldakse enne reisitunnistuse loomist andmekandjale salvestatud näokujutisega. Selle eesmärk on tagada, et digitaalse reisitunnistuse saab luua vaid isik, kellele isikutunnistus välja anti.
- (8) Võttes arvesse, et ELi digitaalne reisirakendus, mille sätted on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXXX/XXXX⁴ [COM(2024) 670 final], võimaldab luua digitaalseid reisitunnistusi, mis põhinevad määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] nõuetele vastavatel isikutunnistustel, peaks selliseid isikutunnistusi omavatel liidu kodanikel olema võimalik seda rakendust kasutada, kui nad loovad digitaalse reisitunnistuse kaugsidevahendite abil.
- (9) Digitaalset reisitunnistust peaks olema võimalik salvestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014⁵ kohaselt välja antud Euroopa digiidentiteedikukrutesse.
- (10) Kuna digitaalne reisitunnistus on loodud isikutunnistuse põhjal, peaks see sisaldama samu isikuandmeid, sealhulgas näokujutist. Biomeetriliste andmete, nimelt näokujutise lisamine digitaalsele reisitunnistusele peaks võimaldama loa omaniku isikusamasuse usaldusväärselt tuvastada, võrreldes tema nägu digitaalsel reisitunnistusel esitatud näokujutisega, ning aitab seega võidelda dokumendipettuse vastu. Nagu Euroopa Kohus on kinnitanud, on dokumendipettuse vastu võitlemine, mis hõlmab muu hulgas võitlust võltsitud dokumentide esitamise vastu ja ehtsate dokumentide kasutamise

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) XXXX/XXXX, millega kehtestatakse reisiandmete elektroonilise esitamise rakendus (ELi digitaalne reisirakendus) ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/399 ja (EL) 2018/1726 ning nõukogu määrust (EÜ) nr 2252/2004 digitaalsete reisitunnistuste kasutamise osas (ELT L [...], [...], lk [...], ELI: [...]).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).

vastu isikute poolt, kes ei ole nende ehtsate dokumentide tegelikud omanikud, liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuv eesmärk.

- (11) Digitaalsed reisitunnistused ei tohiks siiski sisaldada omaniku sõrmejälgi, mis on isikutunnistuste andmekandjal dokumendipettuse vastu võitlemiseks. Praegu puuduvad standardid sõrmejälgede lisamiseks digitaalsetele reisitunnistustele ning nende krüptograafilise kaitse tõttu ei ole sõrmejälgi mingil juhul võimalik võtta isikutunnistuse andmekandjalt. Sõrmejälgede puudumine digitaalsetel reisitunnistustel ei kahjusta kaitset isikutunnistuste petturliku kasutamise eest, kuna digitaalseid reisitunnistusi kasutatakse koos füüsiliste isikutunnistustega, mitte nende asemel. Kui pädevatel asutustel on kahtlusi digitaalse reisitunnistuse ehtsuses või selle omaniku isikusamasuses, jääb neile võimalus kasutada isikutunnistuse kiibile salvestatud sõrmejälgi.
- (12) Digitaalsete reisitunnistuste kasutuselevõtu edendamiseks ja ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust määrata kindlaks isikutunnistuste väljaandmise tasud, tuleks digitaalsed reisitunnistused välja anda tasuta.
- (13) Liikmesriigid peaksid vahetama omavahel teavet, mida on vaja digitaalsete reisitunnistuste autentsuse ja kehtivuse kontrollimiseks.
- (14) Kuna käesoleva määruse kohaselt välja antud digitaalne reisitunnistus koosneb selle omaniku isikutunnistuse andmekandjal olevast teabest, peaks selle väljaandmine hõlbustama sellist dokumenti omavate isikute vaba liikumist ja elamist, sealhulgas liikmesriigi territooriumile sisenemise korral.
- (15) Käesoleva määruse kohaldamise raames töödeldavate isikuandmete suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁶. Kuna käesoleva määrusega kehtestatud digitaalsed reisitunnistused sisaldavad samu isikuandmeid kui isikutunnistused, välja arvatud omaniku sõrmejäljed, ja neid kasutatakse samal eesmärgil, tuleks määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] isikuandmete kaitset käsitlevaid erinorme kohaldada ka käesoleva määrusega hõlmatud digitaalsete reisitunnistuste suhtes.
- (16) Et tagada ühtsed tingimused isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste väljaandmiseks ja loomiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised võtta vastu tehnilised kirjeldused, menetlused ja nõuded, sealhulgas seoses nende väljaandmise protsessi, kehtivuse, autentimise, valideerimise ja kehtetuks tunnistamisega. Digitaalse reisitunnistuse tehniliste kirjelduste koostamisel peaks komisjon võimalikult suures ulatuses tuginema Rahvusvahelises Tsiiviillennunduse Organisatsioonis kokku lepitud asjakohastele rahvusvahelistele standarditele ja tavadele, et tagada nii ühtne lähenemisviis rahvusvahelisel tasandil kui ka digitaalsete reisitunnistuste ülemaailmne koostalitlusvõime. Samuti peaks komisjon püüdma tagada juurdepääsu puuetega inimestele kooskõlas liidu õiguses sätestatud ligipääsetavusnõuetega. Lisaks tuleks komisjonile anda rakendamisolulised, et kinnitada, et tehniliselt on võimalik luua isikutunnistustel põhinevaid digitaalseid reisitunnistusi, kasutades ELi digitaalset reisirakendust, mille sätteid on kehtestatud määrusega (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 670 final], ning selle alusel määrata kindlaks hilisem kuupäev, millest alates peaksid liikmesriigid võimaldama isikutunnistusel põhinevate digitaalsete

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

reisitunnistuste loomist selle rakenduse abil. Neid rakendusvolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁷.

- (17) Kuna käesoleva määruse eesmärki hõlbustada isikutunnistusel põhinevate digitaalsete reisitunnistuste loomisega vaba liikumise õiguse kasutamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (18) Kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁸ punktidega 22 ja 23 peaks komisjon hindama käesoleva määruse tegelikku mõju ja vajadust lisameetmete järele.
- (19) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (20) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.] VÕI [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokoll nr 21 artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.]
- (21) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida on tunnustatud eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“), sealhulgas vaba liikumise õigust ning õigust isikuandmete kaitsele. Liikmesriigid peaksid käesolevat määrust rakendama kooskõlas hartaga.
- (22) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁹ artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [XXXX]¹⁰,

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

⁸ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2016/512/oj?locale=et).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist ning millega tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

¹⁰ ELT C [...], [...], lk [...].

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1 Reguleerimise

Käesoleva määrusega kehtestatakse raamistik digitaalsete reisitunnistuste väljaandmiseks ja loomiseks isikutunnistuste põhjal, mille liikmesriigid on välja andnud liidu kodanikele kooskõlas määruses (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] sätestatud nõuetega, et hõlbustada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punktis a osutatud õiguse kasutamist liidu kodanikel, kellel on selline digitaalne reisitunnistus.

Artikkel 2 Digitaalsed reisitunnistused

1. Isikutunnistust taotlenud isiku taotluse korral antakse liikmesriigi välja antud isikutunnistusega koos välja digitaalne reisitunnistus.
2. Määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] nõuete kohaselt välja antud isikutunnistuse omaniku taotluse korral annab isikutunnistuse välja andnud liikmesriik välja digitaalse reisitunnistuse.
3. Liikmesriigid pakuvad määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] nõuete kohaselt välja antud isikutunnistuste omanikele võimalust luua digitaalne reisitunnistus kaugsidevahendite abil. Selleks saavad isikutunnistuste omanikud kasutada ELi digitaalset reisirakendust, mille sätted on kehtestatud määrusega (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 670 final]. Isikutunnistuste omanikel on juurdepääs isikutunnistuse andmekandja neile osadele, mis on vajalikud digitaalse reisitunnistuse loomiseks.

Enne digitaalse reisitunnistuse loomist tagavad liikmesriigid, et füüsilise isikutunnistuse andmekandja autentsust ja terviklust kontrollitakse ning et digitaalse reisitunnistuse loomist taotleva isiku näokujutist võrreldakse andmekandjale salvestatud näokujutisega.

4. Käesoleva artikli kohaselt välja antud või loodud digitaalsed reisitunnistused:
 - (a) põhinevad artikli 5 kohaselt vastu võetud tehnilistel kirjeldustel;
 - (b) on sellises vormingus, mis võimaldab neid säilitada Euroopa digiidentiteedikukrutes, mis on välja antud kooskõlas määrusega (EL) nr 910/2014;
 - (c) on tasuta;
 - (d) sisaldavad samu isikuandmeid, sealhulgas näokujutist, nagu isikutunnistus, mille alusel need välja antakse või luuakse.

Punkti d kohaldamisel ei sisalda käesoleva artikli kohaselt välja antud või loodud digitaalsed reisitunnistused omaniku sõrmejälgi.

5. Liikmesriigid võimaldavad digitaalsete reisitunnistuste autentimist ja valideerimist vastavalt artikli 5 kohaselt vastu võetud tehnilistele kirjeldustele.
6. Kui komisjon on kinnitanud, et tehniliselt on võimalik luua määruses (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] sätestatud nõuete kohaselt välja antud isikutunnistustel põhinevaid digitaalseid reisitunnistusi, kasutades ELi digitaalset reisirakendust, mille sätted on kehtestatud määrusega (EL) XXXX/XXXX

[COM(2024) 670 final], võimaldavad liikmesriigid luua digitaalseid reisisunnistusi vastavalt käesoleva artikli lõikele 3 hiljemalt alates kuupäevast, mille komisjon on rakendusaktiga kindlaks määranud. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 3 *Kontaktpunkt*

Iga liikmesriik määrab pädeva asutuse, kes on käesoleva määruse rakendamisel kontaktpunktiks. Iga liikmesriik teatab selle asutuse nime komisjonile ja teistele liikmesriikidele. Kui liikmesriik muudab oma määratud asutust, teavitab ta sellest vastavalt komisjoni ja teisi liikmesriike.

Artikkel 4 *Isikuandmete kaitse*

Artikli 2 kohaselt välja antud või loodud digitaalsel reisisunnistusel salvestatud isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määruse (EL) XXXX/XXXX [COM(2024) 316 final] artikliga 11.

Artikkel 5 *Tehnilised kirjeldused, menetlused ja nõuded*

Komisjon võtab rakendusaktidega vastu isikutunnistuste põhjal välja antud või loodud digitaalsete reisisunnistuste tehnilised kirjeldused, menetlused ja nõuded, mis käsitlevad muu hulgas nende:

- (a) andmeskeemi ja vormingut;
- (b) väljaandmise ja avalikustamise protsessi;
- (c) kehtivusaega;
- (d) usaldusmudelit;
- (e) autentimist ja valideerimist;
- (f) kehtetuks tunnistamist.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Nimetatud tehniliste kirjelduste vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse liidu õigusest tulenevaid ligipääsetavusnõudeid.

Artikkel 6 *Komiteemenetlus*

1. Komisjoni abistab nõukogu määruse (EÜ) nr 1683/95¹¹ artikli 6 alusel loodud komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

¹¹ Nõukogu 29. mai 1995. aasta määrus (EÜ) nr 1683/95 ühtse viisavormi kohta (EÜT L 164, 14.7.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/1683/oj>).

Artikkel 7
Hindamine

Viie aasta jooksul pärast artikli 2 lõikes 6 osutatud rakendusakti vastuvõtmist korraldab komisjon käesoleva määruse hindamise ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamisi järeldusi sisaldava aruande.

Liikmesriigid ja asjaomased liidu asutused esitavad komisjonile teabe, mida on vaja kõnealuse aruande koostamiseks.

Artikkel 8
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 2 lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse alates 12 kuu möödumisest artiklis 5 osutatud tehniliste kirjelduste, menetluste ja nõuete jõustumisest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg,

Nõukogu nimel
eesistuja